

Programa piloto para a docencia en galego no Grao en Educación Social na UDC

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 49-51

Laura Cruz

laura.cruz@udc.gal

Neves Arza

neves.arza@udc.gal

Mariló Candedo

dolores.candedo@udc.gal

Universidade da Coruña

O marco contextual e normativo no que se insire o *Programa piloto para a docencia en galego no Grao en Educación Social* da Facultade de Ciencias da Educación da UDC, considera distintas iniciativas e plans, entre os que cabería citar: o *Plan Piloto da Comisión Interuniversitaria de Política Lingüística para a Docencia en Galego nos Graos do Sistema Universitario Galego* (2019), o *Plan Estratégico (2014-2020)* e o *Plan de Normalización Lingüística da UDC* (2007), así como o *Plan Xeral de Normalización da Lingua Galega da Xunta de Galicia* (2004).

O *Plan Piloto da Comisión Interuniversitaria de Política Lingüística* parte do recoñecemento de certo retroceso na presenza do galego como lingua vehicular na oferta académica das tres universidades galegas, e pretende apoiarse nas oportunidades que

ofrece o Plan de Financiamento universitario 2016-2020 para favorecer a docencia en galego no SUG. Comeza cun número limitado de graos, de xeito que o proxecto poida servir para difundir bos exemplos que estimulen outros graos a incrementar a docencia en galego. As titulacións de grao seleccionadas teñen que ter un mínimo do 80% de docencia en galego que se manteña durante os catro anos de duración dos estudos.

No caso da Universidade da Coruña, o grao seleccionado foi o de Educación Social, tanto polas boas condicións iniciais de presenza do galego na docencia, como polo interese dunha titulación que forma profesionais que van desenvolver o seu labor en sectores estratéxicos da sociedade, tendo ademais un efecto multiplicador no que atinxe á normalización e dinamización da lingua e da cultura galegas.

Os obxectivos da proposta da UDC para este grao, inseridos no marco ao que vimos de referirnos, preséntanse agrupados nas tres dimensións da normalización: competencia, uso e actitudes:

- a) Estender o uso do galego na docencia, garantindo que o 80% dos créditos do título se impartiron nesta lingua.
- b) Estender o uso do galego por parte do alumnado nas actividades que se realizan no marco das materias e nos Traballos de Fin de Grao.
- c) Mellorar a competencia lingüística en galego do alumnado e do profesorado.
- d) Comprender e valorar o uso do galego no ámbito profesional como ferramenta para a normalización da lingua propia de Galicia.
- e) Facer visibles experiencias profesionais e iniciativas socioeducativas nas que se emprega o galego como lingua vehicular.

As accións teñen un amplo alcance, atinxindo as materias, a titulación no seu conxunto, o alumnado, o Plan de Acción Titorial e a difusión do proxecto. A continuación describíense máis detalladamente.

a) Materias acollidas á proposta

O profesorado comprométese a utilizar o galego na docencia e nos materiais de elaboración propia (presentación, apuntamentos, propostas de actividades...). Así mesmo, deberá promover o seu uso na aula por parte do alumnado e motivar a elaboración dos traballos en galego.

Respecto do Traballo Fin de Grao, preténdese animar á súa realización en galego, poñendo en valor distintos incentivos nesta liña, non sempre coñecidos polo alumnado. Xaora, cóntase coa dispoñibilidade de asesoramento lingüístico por parte do Servizo de Normalización Lingüística, e existe unha axuda económica para quen desenvolva o traballo en galego. Hai tamén a posibilidade de presentar o traballo ao premio TFG do CEESG, sempre que atendan os criterios establecidos: redacción e defensa en galego, e unha cualificación igual ou superior a 8 puntos.

Ademais, no marco de cada materia, a proposta contempla a posibilidade de que cada docente organice actividades específicas, contando con soporte económico, promovéndose así a participación de axentes sociais e facendo visible o uso do galego no exercicio profesional.

No primeiro cuadrimestre deste curso desenvolvéronse oito iniciativas diferentes, en sete materias: obradoiro sobre relatos de vida; obradoiro de relación e acompañamento socioeducativo para a inserción social e laboral; xornada sobre a construción social da realidade: o mundo audiovisual; charla sobre a utilidade da lingua galega desde a experiencia dunha neofalante; presentación de iniciativas participativas (O noso patio e Oasis); obradoiro de mapas téxtiles; xornada sobre o nexo comunidade-escola.

O plan acompáñase de apoios e incentivos para o profesorado. Cóntase coa axuda do SNL en cuestións de formación e asesoramento lingüístico, así como na revisión e tradución dos materiais de elaboración propia. Entre os incentivos, ademais do orzamento para a organización de actividades, para o profesorado que comeza a utilizar o galego na docencia, aplícase unha

redución de horas de docencia durante tres cursos.

b) A titulación no seu conxunto

Está en marcha un proceso participativo para a presentación de propostas de dinamización da lingua, por parte do profesorado e alumnado: seminarios e/ou xornadas sobre temáticas específicas (actitudes e lingua galega, situación sociolingüística e o papel da lingua galega no ámbito profesional etc.), obradoiros profesionalizados (sobre dinamización cultural e lingüística, novas tecnoloxías, mediación...), premio á calidade lingüística de traballos desenvolvidos en galego, teatro e/ou cinefórum sobre temáticas sociais, culturais ou educativas, entre outras.

As propostas serán valoradas polo alumnado e seleccionadas pola Comisión de Normalización Lingüística.

Un dos criterios establecidos no deseño e selección é a procura de sinerxías con materias e iniciativas que poidan xurdir noutros graos ou mestrados da Facultade. Cómpre anotar que a Facultade de Ciencias da Educación da UDC forma profesorado de infantil e primaria, e de ensino secundario en varias especialidades, logopedas, e oferta formación especializada a través de diferentes mestrados.

c) Alumnado do Grao

Ademais de participar nas accións propostas, tanto no título como no marco das diferentes materias, habilitouse un proceso específico para que o alumnado dos diferentes cursos suxira actividades en galego relacionadas co exercicio profesional. Preténdese con isto promover a súa autonomía na identificación e resposta das propias necesidades formativas.

d) Plan de Acción Titorial

A proposta contempla a utilización do galego nas accións de

orientación deseñadas para o título: xornadas de acollida, de prácticum, de mobilidade, de orientación profesional, información sobre materias optativas, bolsas, TFG, reunións de coordinación con profesorado e alumnado por curso, presentación dos servizos da universidade, entre outras.

e) Difusión da Proposta

Finalmente, para lle dar visibilidade á proposta, contéplase a difusión das accións desenvolvidas entre o profesorado, alumnado, entidades de prácticas, na Facultade no seu conxunto e na comunidade universitaria en xeral.

A proposta deseñada pretende desenvolverse co rigor e a coherencia que os seus obxectivos reclaman, e baixo os procedementos propios dun proceso educativo. Para avaliar o impacto do programa tomaranse en consideración os seguintes indicadores:

- Utilización do galego por parte do alumnado (TFG, memoria de prácticas, exames, traballos...).
- Emprego do galego por parte do profesorado (material de elaboración propia).
- Evolución das actitudes do alumnado e do profesorado cara ao uso do galego na docencia e no ámbito profesional.
- Número de actividades realizadas: nas materias, no título e por parte do alumnado. Engadírase rexistro fotográfico e documental.
- Número de persoas participantes/beneficiarias no conxunto de actividades.
- Número de profesionais da educación social e entidades sociais convidadas ás actividades que empregan o galego como lingua vehicular.
- Grao de satisfacción de profesorado e alumnado respecto

da experiencia. Incorporarase como tema de reflexión transversal nas reunións de coordinación por curso con profesorado e alumnado e celebrarase unha reunión final de valoración.

Malia que o profesorado implicado é consciente de que esta iniciativa se apoia no seu voluntarismo; e aínda que pretende aproveitar esta conxuntura favorable para desenvolver este programa como unha oportunidade para acadar melloras nos obxectivos normalizadores e nas competencias do alumnado, persiste unha impresión de falta de planificación de medio e longo prazo no que atinxe á normalización no contexto universitario e na sociedade en xeral.

A recepción por parte do alumnado está sendo inicialmente positiva e así o fixeron constar na valoración que se lles solicitou na presentación a comezos de curso. Trasladan opinións que inciden na súa necesidade, na oportunidade para mellorar a competencia en galego, para concienciar da súa importancia e para crear espazos nos que os galegofalantes non teñan que mudar de lingua. Velaquí algunhas valoracións textuais:

- *Boa idea para o impulso do galego, xa se debía ter feito antes.*
- *Boa iniciativa para concienciar da importancia de usar e saber galego.*
- *Unha boa maneira de enorgullecernos do noso.*
- *Esperamos que a xente poña da súa parte e que sexa un éxito.*
- *Proposta axeitada e coherente para a grave e preocupante realidade do galego.*
- *Nos parece una gran propuesta, las tres somos castellano hablantes y consideramos que con este tipo de actuaciones nos podremos soltar más a la hora de hablarlo y escribirlo.*

Me va a costar y me voy a esforzar.

- *Estamos fart@s de ter que cambiar ao castelán en determinados ámbitos laborais e sociais que se supoñen de prestixio que non están ó alcance do galego. Xa era hora de poñer o noso idioma no lugar que se merece.*

No apartado de problemas ou desvantaxes, manifestan preocupación polo alumnado dos programas de mobilidade e pola repercusión que poida ter na cualificación:

- *A única complicación que lle vexo é que os estudantes de fóra teñen máis dificultades.*
- *Es un obstáculo para las personas que vienen de otros países, que ya les va a costar el español y es un plus a mayores de esfuerzo para ellos/as.*
- *Será difícil, muchos no dominamos el gallego y los trabajos no se van a valorar igual si están en castellano.*

A Comisión de NL da Facultade -á que se lle sumaron docentes da titulación- está tendo un papel moi proactivo na elaboración de protocolos e na creación dun banco de recursos e materiais para motivar un vizoso achegamento ao galego.

Comezamos o curso cun aire de celebración, coa fachenda que provoca ter sido o grao seleccionado para desenvolver un proxecto de vinculación especial co patrimonio lingüístico e cultural do país, desde a profesionalización no amplo campo da Educación Social. Convertemos o Día Internacional da Educación Social nunha xornada normalizadora baixo o suxestivo título "Educación Social, motor para a estima" na que estiveron presentes a poesía, a música, o humor e a reivindicación xusta da nosa lingua no labor profesional. E seguimos.■